

חדוה פלד-40 שנות חינוך

ראיון עם יצחק פימנטל עם תום עבודתה - תמלול נירה פנסו

ש. "בבקשה, חדוה, אני רוצה לדעת קודם כל איך הגעת לחוליות, והאם הגעת בחוליות מיד לעבודת חינוך או לא."

ת. הגעתי לחוליות בשנת 1943, אחרי שהכרתי את חנוך, והצטרפתי לחוליות ולחיק משפחה. עבדתי בירושלים, במשך שנתיים בתור גננת,

ש. רגע אחד, את אמרת "בחיק משפחה", למה הכוונה שלך?

ת. שכאשר נכנסתי לחוליות אחרי חצי שנה התחתנתי, ובשנה הראשונה לא עבדתי פה בחינוך כי אמרו שכל בן אדם חדש צריך קצת להכיר אותו וצריך לעבור בכל ענפי המשק.

ש. האם הגעת עוד מנטעים או ישר למקום ההתיישבות?

ת. לא, ישר למקום ההתיישבות, וממש פה, בשדה נחמיה, באוגוסט 1943. שנה שלמה עבדתי בכל ענפי המשק, עד ש...

ש. למשל?

ת. בקטיף תירס, בתלישת עדשים, במכבסה ובמטבח, איפה שהיה צורך, ולאט-לאט לקחו אותי כממלאת מקום בגן ילדים, שאז היו חמישה ילדים בני חמש.

ש. מי הם היו הילדים?

ת. גדעון, תמר, יעל, חיה ומרדכי. ויעקב. הם גרו בבית שהיום חדר מוזיקה, ישנו בחדר אחד, באותו בית הייתה גם מתפרת ילדים ובצד השני גם מטבח ילדים.

ש. במרפסת הייתה מתפרת ילדים נכון?

ת. כן, היום זה חדר מוזיקה. אחרי שנה נכנסתי יותר ויותר לגן, הגננת אז הייתה חנה בקרס, ולקחו אותה למרפאה ואני נכנסתי לגן.

ש. את לא עבדת אתה ביחד בזמנה?

ת. כן בזמנה עבדנו ביחד, ואחר כך כממלאת מקום ורק אחר כך גננת. לא בבת אחת. זה לקח הרבה זמן. לפחות שנה, אם לא יותר. נדמה לי שהילדים האלה רק עוד שנה אחת היו בגן, היו כבר בני חמש-שש, זאת הייתה קבוצה תוססת, נחמדה מאוד, ומאוד פעילה. כל חבר הכיר אותם, כל חבר לקח אותם כל חבר הראה להם את המשק, הם הסתובבו באמת בכל חור כי הרבה צעזעוים לא היו.

ש. כן אני זוכר הם היו כאילו ילדים של כל המשק. כן, מה קרה אחרי שאת קיבלת את הקבוצה השנייה, קבוצת בולבול? מתי זה היה, ואיפה זה היה ואילו ילדים היו בני הקבוצה הזאת?

ת. בסתיו 1946 עברה קבוצת נחליאלי, הקבוצה הראשונה לבית הספר. (המורה?) ... היה יצחק. באותו זמן קיבלתי את הקבוצה השנייה, קבוצת בולבול. אז נתנו את השמות לפי ציפורים. בולבול היו כעשרה ילדים ביניהם מרים, אלישבע, אורה, מיכל, מיכל בקרס, מיכאל בן דרוך, ציפורה, גדי, רוני, מיקי ויונה. ומיקי בועז. (דנים בסדר השמות, אם להקליט שוב נ.פ.) עם קבוצת בולבול עבדנו בחלק הדרומי של הבית, של אותו בית ...

ש. לא בחלק הצפוני?

ת. אה, סליחה, כן, בחלק הצפוני של אותו בית. בחלק הדרומי הייתה כיתה א. שם עבדתי ביחד עם אסתר מנצ'ר. בקבוצת בולבול עבדנו עד מלחמת השחרור, עד סתיו 1948.

ש. כן, מה קרה במלחמת השחרור, איך עברתם את התקופה הקשה הזאת?

ת. בהתחלת יולי 1948 פינו אותנו לחיפה, ולבית ענק של ערבי עשיר, ברחוב הגפן. הגרוע היה שהבית היה עם שלוש קומות, ליד כביש מאוד סואן, מלא מאוד, דחוס מאוד ונוסף לזה שם במשך חודשים אלה היו המון הפצצות אוויר.

ש. איך שמרתם על פעולה של ילדים, פעולות עם ילדים? יכולתם לבצע פעולות? לרכז אותם? איך עברתם כל יום מחדש?

ת. שיחקנו עם הילדים בחדרים באותו בית. מעט מאוד טיילנו, מרוב פחד שצריך להיכנס תחת המקלטים ואחרי הצהריים היו איזה שעתים-שלוש שהילדים הלכו עם האימהות כי אבות כמעט לא היו שם. וגם לא כל האימהות היו לכן מספר ילדים התרכזו סביב אימא אחת. זאת הייתה תקופה מאוד קשה, וגם על ידי הצפיפות היו הרבה מאוד מחלות בין הילדים.

ש. הגענו עכשיו לתקופה של אחר 1948 ותחילת שנות החמישים. איך היה המצב אז? איפה עבדת? איזה ילדים? באיזה מקום?

ת. אחרי חוזרנו מחיפה, מן הפינוי...גן חדש. קבוצה שלישית, קבוצת חוחית. זאת הייתה קבוצה יותר גדולה, נדמה לי כחמישה עשר ילד, הם סבלו די ממלחמת השחרור. פינונו להם את כל הבית...

ש. איזה בית?

ת. את אותו בית שהיום חדר מוזיקה וחדר מלאכה... אז פתחנו גן יותר גדול, פינות יצירה, פינות צביעה, בובות, קוביות, השתדלנו לתת להם יותר עבודות של גן כדי להעסיק אותם ולהשקיע אותם אחרי כל החודשים הקשים שעברו עליהם בפינוי בחיפה. שנה ושלושת רבעי הילדים האלה היו בגן עד שהם בהתחלת הקיץ 1950 עברו לכיתה א.

ש. מי הייתה המורה שלהם אז?

ת. המורה הראשונה שלהם הייתה יהודית אוסטרר.

ש. כן. ולאן עברו לאיזה בניין?

ת. הם עברו לבית הצ'כים.

ש. לא, אני חושב שלא. הם עברו לכיתה מיוחדת שבנינו אז, שכיום היא ספריית הילדים. נכון?

ת. נכון. בסתיו 1950 עברו לגן קבוצת כלנית, הקבוצה הרביעית, קבוצת כלנית הם היו 16 ילד, הם באו משני פעוטונים, או שלושה פעוטונים, והמטפלת הייתה נעמי בוקסבאום. עם נעמי עבדנו שנתיים בגן. הגן התפתח באותו בית. הבית היה כולו בשבילנו. אפילו שיפצו את הבית מעט ולאט-לאט התפתחו תנאי גן יותר טובים.

ש. אם אינני טועה בכיתה הזאת היה בנך גיורא. זה לא היה קשה?

ת. זה היה מאוד מאוד קשה. ולא צריך לעשות דבר כזה שנית. הכי קשה היה שבשנת 1952 אותו גן עבר לכיתה א וביקשו ממני ללמד כיתה א את קבוצת כלנית. הקבוצה נשארה באותו בית כי לא היה בית אחר...

ש. זאת אומרת הבניין של הגן בעצם...

ת. כן, הבניין של הגן. החלק הצפוני היה למשחקים, החלק הדרומי היה לכיתה. זה היה רק הפרוזדור בעצם, מקום קטן מאוד לשישה עשר ילד...

ש. שם למדו?

ת. שם למדו ובחדרי שינה ישנו. כי הייתה לינה משותפת ולא רצו להכניס יותר מידי ילדים לחדר.

ש. איפה הם אכלו?

ת. הם אכלו בחלק הצפוני. שם גם אכלו וגם שיחקו. הם למדו בחלק הדרומי (קולות מעורבבים) ובאמצע היו השירותים. זה היה משותף. לא כמו היום. היום יש שני חלקים של הבית.

ש. כן אני יודע.

ת. כן, ובכיתה א זה היה הכי קשה ומאז אנחנו החלטנו, נדמה לי, שלא צריך לעבוד בכלל עם... הורה לא צריך לעבוד עם הילד שלו. אני בכל אופן החלטתי את זה מבחינה פרטית. זה בטוח.

ש. הגענו עכשיו לשנת 1952. סיפרת לי שבשנה זו התחלת לעבוד בפעם הראשונה בכיתה א בקבוצת כלנית. האם המשכת ללמד בכיתה זו או עכשיו החלפת כיתה אחרת?

ת. אחרי כיתה א הפסקתי עם קבוצת כלנית. הכשרתי בתור גננת אפשרה לי להשתתף בימי עיון כל חופש גדול וגם כמעט בכול החופשות הקצרות. כאילו, סוכות, חנוכה, פסח. השתתפתי בימי עיון כדי להשלים להכשרה כמורה. בסתיו 1953 עשיתי הפסקה של חצי שנה ועבדתי בכל מיני עבודות וענפי משק. בפורים 1954 נכנסתי לגן של הכיתה החמישית, כיתת תמר. עם קבוצת תמר, שזו הייתה קבוצה גדולה...

ש. 22 ילדים, נדמה לי, נכון?

ת. כן, נכון, 22 ילדים, לרוב בנות, אבל המשכתי איתם מהגן, כיתה א ועד סוף כיתה ד'. זאת הייתה תקופה מאוד נעימה. לאט-לאט גם התנאים השתפרו, אנחנו עברנו לבית פרידמן שהיה...

ש. מה זה בית פרידמן?

ת. זה הבית שהיום כיתה ב-ג רקפת נרקיס. (דולב-גן רימון נ.פ). קבוצת תמר הייתה קבוצה מאוד-מאוד טובה. שם הילדים רצו מאוד ללמוד וגם לי היה כבר ניסיון של כיתה אחת מקודם, כמובן זה הקל עלי בהמשך. גם התנאים החיצוניים היו הרבה יותר טובים כי בבית פרידמן הייתה כיתה גדולה מאוד עם חדר אוכל וחמישה חדרי שינה. באמת כיתה נוחה ונעימה ללמידה. המטפלת הראשית הייתה שם במשל השנים שולה גל. אחרי שגמרנו ארבע כיתות אני שוב פעם ירדתי לגן כדי להכין ילדים לכיתה א. למדתי מן העלייה הזאת עם הילדים מהגן, לפחות מגיל 5 עד גיל 10 שמאוד נעים לחנך ילדים במשך מספר שנים. חמש שנים זו תקופה מאוד נעימה וראיתי גם תוצאות טובות מאוד. לכן החלטתי גם בהמשך כל פעם להתחיל בגן ולעלות עם הילדים עד כמה שאפשר.

בסתיו 1958 עברתי לגן צעיר, כיתה ורד, בני חמש. שתי כיתות באמצע, איילה ורימון לא לימדתי כי שם היו בניי. עם כיתה ורד עבדתי שנתיים בגן ואחר כך שנתיים בבית הספר.

ש. ז"א עד איזו שנה?

ת. עד שנת 1962. אחרי כן הצטרפתי להפסיק במשך שנה שלמה ולא עבדתי שנה אחת בחינוך בכלל.

ש. בשנת 1962-3?

ת. לא עבדתי בחינוך בכלל.

ש. ומה עשית אחרי 1963?

ת. בשנת 1963 נכנסתי שוב לגן, לגילאי 4-5, לכיתת דרור. עד אז כל כיתה הייתה כיתה דו-גילית, זאת אומרת הילדים התחילו ללמוד בגיל שש או שבע.

ש. זאת אומרת כל שנתיים פתחנו כיתה?

ת. כל שנתיים פתחנו כיתה אבל הילדים היו חלק בני שש וחלק בני שבע. מכיתת דרור, זאת הייתה הכיתה הראשונה שלפי לחץ הורים וגם לפי לחץ בית ספר תיכון בכפר בלום כל ילד התחיל ללמוד מגיל שש, בערך, או שש וחצי כי כפי גילו, לפי משרד החינוך, כדי אחר כך לעבור לתיכון לכיתה שלו. בינתיים התפתחו מאוד שיטות הלימוד, בעיקר שיטות בחשבון, שיטות חדשניות, והנושאים היו כבר קבועים בכיתות. למדו הרבה מאוד מיתר הקיבוצים...

ש. את יכולה לפרט קצת על השיטות החדשניות בחשבון?

ת. כן. בחשבון למדו בהתחלה לפי שיטת גטניו, שזו הייתה שיטה אינדיבידואלית לפי בדידים ולפי יכולת כל ילד. בהמשך השנים פיתחו בארץ את השיטות האלה. אחר כך זה עבר לשיטת הרשקוב...

ש. מה זה שיטת הרשקוב?

ת. זה מורה וותיק שעבד את אותה שיטה של גטניו בשביל תנאי הארץ. גם פה ראו שלא בכל שיטה טוב לכל הילדים והיום מלמדים בכיתות הנמוכות לפי שיטת "ועוד אחת" שגם זה מושתת על בדידים. שיטה ויזואלית...

ש. שיטה ישראלית מקורית?

ת. כן, היא בנויה לפי המרכז הטכנולוגי לילדים, היא אינדיבידואלית לגמרי, כל ילד יכול ללמוד לפי הקצב שלו, לפי היכולות שלו. ילד שמתקדם מהר יש לו הרבה אפשרויות לנושאי העשרה, ילד שמתקדם לאט הוא מתקדם במינימום ולא מוכרח ללמוד רק את החומר של הכיתה שלו אלא יכול גם לעבוד בקצב יותר איטי. זה בחשבון. גם ביתר הנושאים עיבדנו נושאים קבועים לכל כיתה. שראינו שאלה הנושאים הטובים. גם דיברנו עם כפר בלום כדי שאחר כך בערך הידע של הילדים יהיה שווה ליתר הכיתות.

ש. אנחנו הגענו לשנת 1969. מה עשית עד שנת 1969?

ת. עבדתי בשנים האלה עם תמר לוי. אנחנו חילקנו לנו את הכיתות. כיתת דרור א ודרור ב. וכך התקדמנו איתם. כל קבוצה בלימודים לפי השנתון שלהם. היו מקצועות שלימדנו יחד. רק יותר מאוחר תורה ואנגלית וחשבון למדו לחוד. כך המשכתי עם כיתת דרור עד סוף כיתה ד בשנת 1969.

ש. בשנת 1970 את שוב לוקחת כיתה חדשה, מה הייתה הכיתה הזאת? מה היה האופי המיוחד?

ת. בשנת 1969 לקחתי את כיתת גולן לשלוש שנים. מאז כבר לא עבדתי בתור גננת אלא נכנסתי אך ורק לכיתה א במשך מספר שנים. כיתת גולן הייתה עוד פעם כיתה דו-גילית, והכיתה אחרי כיתת גולן, שאני לקחתי, הייתה כיתת שקד. כיתת שקד הייתה כיתה מצורפת בדוגמת כיתת דרור. עם כיתת שקד עבדתי במשך 5 שנים. בהתחלה עם תמר לוי, בשנים הראשונות.

ש. ..הייתה כיתה מצורפת של שתי כיתות גיל?

ת. שתי כיתות גיל. כאשר התחלנו הילדים היו חלק בגן, שנה אחרונה, וחלק בכיתה א. כך המשכנו עם כיתת שקד, ראינו עבודה מאוד פורייה כאשר יכולנו להקדיש לכל גיל את ההתקדמות שלו. אנחנו עבדנו איתם בצורה כזאת עד שהם עברו לכיתה ז בחטיבת הביניים בכפר בלום.

בהתחלת שנות השבעים השלמתי את בחינות ההוראה כדי שאהיה מורה מוסמכת לכן המשכתי מאז בהוראה וכבר לא ירדתי לגיל הגן.

החל משנת 1977 קיבלתי על עצמי את הנהלת בית הספר היסודי, במשך ארבע שנים, עד שנת 1981, כאשר כל הילדים מכיתה ב' עברו לבית הספר היסודי בכפר בלום. במשך ארבע שנים אלה לימדתי חשבון והנדסה בכיתות א-ה-ו, ובשנה האחרונה, בשנת 1980 עוד פעם כיתה א. כיתה א הזאת הייתה כיתת סביון.

ש. איזה שנה זאת הייתה?

ת. זה היה 1980-1 ואחרי כן בשנת 81 כשכל בית הספר עבר לכפר בלום נשארה בבית רק כיתה א החלטתי במשך מספר שנים ללמד כיתה א כי זאת הייתה הכיתה הכי אהובה עלי. אחרי כיתת סביון לימדתי בכיתה א את כיתת חרוב, נרקיס ורקפת. והשנה החלטתי לפרוש מבית הספר ולהתמסר לארכיון הקיבוץ.

ש. אני חושב שהגיע הזמן להוסיף מילים אחדות לסיפור המרתק הזה של ארבעים ואחת שנות לימוד של אדם שהתמיד במשך כל כך הרבה שנים בעבודה חינוכית והוא צריך להיות תפור לעבודה הזאת. כך היה עם העניין חדוה שכל אישיותה היא מתאימה למחנכת ועמדה בהצלחה לא רגילה במשימה הזאת ותודתו של הקיבוץ נתונה לך על הדבר הזה. ת. תודה רבה.